

Document de propostes per a les formacions polítiques 2023¹

---

¹ Aquest document recull la feina pròpia i algunes de les propostes treballades en el manifest de propostes de transició ecosocial La Vida al Centre, l'Estratègia 2030 de Mallorca, i els treballs elaborats com a part del Fòrum de la Societat Civil.

Índex

1. Introducció.

2. Model econòmic i justícia social.

- 2.1. Reconversió i decreixement turístic
- 2.2. Sobirania i seguretat alimentària
- 2.3. Impuls de la fiscalitat ecològica i gestió pública

3. Model urbanístic i territorial: un pacte radical per a la transformació del model territorial.

4. La conservació de la biodiversitat com eix estratègic.

5. Per una gestió integral i pública de l'aigua.

6. Energia i Canvi climàtic.

- 6.1. Energia
- 6.2. Adaptació: Costa i Litoral

7. Contaminació i residus

8. Transport

- 8.1. Transport terrestre
- 8.2. Transport aeri
- 8.3. Transport marítim

9. Educació per a la transformació social

1. Introducció

A punt de tancar la legislatura, havent travessat una pandèmia global, i amb la primera Iniciativa Legislativa Popular de Benestar per a les Generacions Presentes i Futures feta realitat, des del GOB aportem la reflexió relativa al punt determinant en que ens trobem, i les propostes polítiques que acompanyen aquesta reflexió. Aquestes propostes pretenen, per una banda donar abarcar les solucions pel conjunt de problemàtiques ambientals que diàriament treballem des del GOB, i per l'altra, avançar i accelerar la urgent transició ecosocial cap a un canvi de paradigma d'acord amb el reptes que plantegen els futurs incerts i la necessitat de garantir-los amb les garanties necessàries per abordar un decreixement just que no comprometi el benestar de les generacions futures.

En aquest sentit, des del GOB proposam posar de relleu el fet insular, resignificar la seva concepció i prendre-la com a punt de partida d'aquest canvi. Reproduïm tot seguit una part de la intervenció del GOB a la Ponència d'Insularitat del Senat del mes de gener de 2022.

“Cal resignificar la insularitat com a oportunitat per a la transició ecosocial i adaptació del model econòmic als reptes de futur, com al crisi climàtica, la crisi energètica o la crisi de matèries primeres global. Entendre-la com a principi per definir la reinvençió de la pròpia realitat ecològica, social i econòmica dels territoris insulars. És a partir dels recursos disponibles i de la garantia d'un medi ambient sa, que podem generar noves formes d'organització social que impliquin una economia per a la vida. Insularitat com a sinònim d'autonomia, autosuficiència i adaptació. Cal redefinir l'àmbit competencial per a la gestió insular de les grans infraestructures i els recursos que condicionen l'autonomia i la gestió pròpia d'un canvi de model econòmic en el territori i des del territori. Aquest canvi ha d'apostar per la limitació i el decreixement just y la relocalització productiva i aplicar, a favor nostre, la condició d'insularitat per a una adaptació que possibiliti la continuïtat de la vida en condicions de dignitat per a les generacions presents i futures.

Cal no demorar-se més en iniciar el debat social que comenci a polititzar la realitat dels territoris insulars i especialment, els enfocats a l'especialització turística. Es tracta d'abordar el debat que, des d'una mirada de llarg abast temporal, pugui sembrar la llavor del canvi econòmic i social en el curt termini, relatiu a les qüestions que hem intentat plantejar del repte insular en el context de la transició ecosocial.

Cal abordar amb determinació les situacions d'urgència ecològica, social i ambiental ja identificades en aquest punt de la història de la humanitat en el que ens trobam i que la crisi climàtica i la pandèmia han precipitat i fet evidents. La manera de fer-ho és començar a canviar les prioritats i els reptes singulars que enfronten els territoris insulars, possibilitant així la seva adaptació i transició des d'una mirada en positiu d'excepcionalitat i singularitat i no des de la voluntat d'uniformitzar les economies, les societats i els territoris: estratègies de bioseguretat, gestió de recursos marins amb més capacitat gestora sobre les aigües que ens rodegen, polítiques de seguretat i sobirania alimentària que urgeix adoptar, decreixement d'infraestructures turístiques (especialment en el litoral), erradicar l'emergència habitacional, autonomia en ports i aeroports per evitar ampliacions i la mercantilització d'unes infraestructures essencials en un context insular, transició energètica justa, democràtica i adaptada al territori, inversions en transport públic, inversions per una mobilitat local decreixent, etc. Urgències actuals que han de ser abordades ja des d'una altra paradigma de la insularitat.

Ens cal un horitzó i aquest ha de ser l'adopció d'una economia insular amb el màxim grau d'autosuficiència possible, una major resiliència per garantir la universalitat de l'accés als recursos, la diversificació del sistema productiu adaptat al territori insular, fràgil i limitat, que ho sosté, i la regeneració i conservació prioritària de la biodiversitat com a garantia de vida futura, remonent així els obstacles que ara mateix dificulten garantir una vida digna per a les generacions futures en contextos territorials insulars.”

2. Model econòmic i justícia social.

Davant l'escenari actual és el moment de reenfocar la política econòmica cap a un model menys intensiu en el consum de materials i energia i que valori els recursos naturals i materials evitant que es sobreplotin o esdevinguin residus, potenciant sectors productius dirigits a garantir la producció de la vida, a l'economia de les cures, la recuperació de sobiranes (alimentària, energètica, econòmica) i a la resiliència, que generin llocs de treball remunerat en condicions sociolaborals dignes, amb criteris d'economia ecològica, social i solidària, i garantint l'equitat de gènere. Una economia plural i transformadora.

I en aquest sentit cal fer una mirada més profunda **en dos sectors claus: el turisme**, per a la seva necessària reconversió i decreixement i **l'agroecologia** com a sector prioritari i estratègic.

Les propostes que considerem essencials per a una vertadera diversificació productiva plural i transformadora en termes de model econòmic són:

- Arrelar l'economia al territori, relocalitzant, simplificant i escurçant els circuits econòmics i orientar el sistema productiu a la satisfacció de les necessitats bàsiques sota criteris d'economia social i solidària. Promoure i incentivar projectes que vagin encaminats a fomentar la resiliència i l'autosuficiència local.
  - Impulsar com a nínxol d'ocupació l'economia de la cura. Visibilitzar i reconèixer econòmicament i socialment el treball de cures (en l'àmbit sanitari, domèstic, de neteja...)
  - Invertir en la producció agrària ecològica, en la recuperació estratègica de sòl fèrtil i la pesca artesanal en front de la pesca d'arrossegament com a objectius estratègics cap a l'assoliment d'un major grau d'autoabastiment i, en definitiva, de sobirania alimentària. És imprescindible desenvolupar polítiques per al suport a les famílies pageses, que mantenen finques de policultiu amb ramaderia extensiva, així com la regeneració d'infraestructures agràries d'escala local i cooperatives, tan malmeses en els darrers anys.
  - Promoure l'autosuficiència i la sobirania energètica incentivant l'autoconsum.
  - Promoure l'economia i les activitats vinculades a la reparació i la reutilització de productes i materials, així com les activitats laborals relacionades amb les energies renovables.
  - Promoure la rehabilitació d'edificis i espais urbans, per optimitzar el seu metabolisme, i utilitzar el que ja està construït, enlloc de incentivar la construcció nova.
  - Impulsar la reorientació del sector de la construcció i empreses auxiliars cap a la rehabilitació d'edificis per garantir el dret a l'habitatge, impulsar l'eficiència energètica del parc construït i donar resposta a l'emergència climàtica i ambiental.
  - Promoure la circularitat dels sistemes i dels materials, lliures de tòxics, que garanteixi el subministrament de recursos -matèries primeres secundàries- segurs i a llarg termini dins el propi territori
  - La recuperació i conservació de la biodiversitat com a eix estratègic de futur. Fomentar i valoritzar la producció de bens i realització de serveis lligats a la protecció i aprofitament sostenible del medi natural, com a mitjà per a la creació d'economia local i lligada a la protecció.
- Desenvolupar un sistema de comptabilitat del capital natural per visibilitzar la interdependència que la nostra economia té de l'estat dels nostres recursos naturals.
- Una aposta clara i ferma per part de les administracions amb l'economia social i solidària, ja que és portadora dels valors que permetran un canvi del sistema econòmic. Cal desenvolupar polítiques clares d'impuls per donar continuïtat a les experiències actuals i engregar-ne de noves, com:
  - noves línies d'ajudes específiques;
  - dotació de fons de contingència per a garantir la seva continuïtat, posar a la seva disposició

- eines i mitjans d'assessorament, així com infraestructures en desús;
- generar experiències pilot de transformació del sector turístic (monopoli) a altres sectors;
- incentivar experiències on els propis treballadors siguin protagonistes, com per exemple fomentar el relleu d'empreses fallides a treballadors i donar suport a projectes i iniciatives comunitàries d'ajuda;
- desenvolupar la llei de contractació pública mol especialment en els aspectes de reserva de mercat i clàusules socials.
- Foment i ajudes per impulsar el moviment cooperatiu, per exemple subvencionant 100% el projecte si al final hi ha la creació d'una cooperativa i la generació d'al menys 2 llocs de feina.
- La implantació i generalització de la compra pública responsable amb paràmetres de proximitat.
- R+D+I bàsica i especialitzada, des d'òrgans públics i vinculats a la UIB, enfocada a la resiliència i la mitigació i adaptació a la crisi climàtica.

2.1. Reconversió i decreixement turístic

- Polítiques actives i planificades de desturistització progressiva de l'economia, apostant per la diversificació i reconsideració del model turístic post-pandèmic atenent també l'emergència climàtica.
- Assumim les propostes treballades en el marc del el Fòrum de la Societat Civil relatiu a la reconversió turística que haurien d'assumir-se en el marc d'una revisió de les regulacions autonòmiques d'ordenació turística:
  - Canvi d'usos: reconversió de l'ús turístic en altres usos d'interès social
  - Modernització de les instal·lacions
  - Deconstrucció
  - Índex d'Obsolescència
  - Comptabilitat social i ambiental
  - Transversalitat i diversificació

Tota la info i detall de les propostes a:

<https://forumsocietatcivil.org/wp-content/uploads/2021/10/Documents-Fo%CC%80rum-Reconversio%CC%81-turi%CC%81stica.pdf>

- No rescatar el sector turístic, ni empreses vinculades (AENA, aerolínies, capitals turístics sostinguts per fons d'inversió, etc.) agreujant el deute públic.
- Rescatar places turístiques del mercat: comprar llicències turístiques per donar-les de baixa i incorporar els habitatges al circuit de lloguer de llarga durada tutelat els habitatges en el mercat per l'administració amb un preu màxim.
- Prohibir noves llicències turístiques en habitatges i revisar les existents amb criteris d'impacte i capacitat de càrrega social i econòmica dels barris i pobles.
- Promoure un canvi en el model turístic vers la proximitat i la complementarietat amb els sectors econòmics essencials.
- Implementar mesures que internalitzin els costos socials i ambientals de les empreses turístiques i redistribueixin els beneficis del turisme.
- Reduir el nombre de visitants que ens arriben per aire i per mar atenent l'impacte negatiu sobre el canvi climàtic d'aquestes lògiques de transport i oci. En aquest sentit, cal paralitzar cautelament tots els instruments de planificació d'infraestructures de transport -turístic – i no permetre ni avalar cap ampliació d'operativitat i vols a l'aeroport de Palma. Cal reclamar de forma decidida la competència en gestió d'aquestes infraestructures com a principals portes d'entrada de turistes.
- Reducció del transport individual turístic: rentacars, jets privats, megaiots...
- Pla de reducció de places turístiques: actuar de manera contundent i calendaritzada sobre les places turístiques il·legals: sancionar i suprimir. Reduir la capacitat d'allotjament turístic, tant places, hoteleres i com les de lloguer vacacional.

- Protegir la població de l'especulació immobiliària reduint dràsticament el nombre de pisos turístics per tal de tornar-los al parc d'habitatge de lloguer, així com adoptar mesures que impedeixin al circuit financer global depredar territoris, ciutats i barris.
- Aturar tota la despesa en promoció turística.
- Paraitzar els projectes i inversions en desestacionalització i enfocar-les a les polítiques de diversificació econòmica i formació.
- En relació a l'Impost de Turisme Sostenible, demanam que el seu fons es destini íntegrament a finançar projectes que estiguin en la línia de la diversificació i transició socioecològica i en aquest sentit es financin exclusivament projectes que vagin en la línia dels següents punts: de protecció, preservació, recuperació i adaptació del medi natural, rural, agrari i marí com a objectius estratègics de diversificació econòmica enfocada a una economia d'autoabastament, per reduir la nostra vulnerabilitat i assumir els límits materials i de recursos del nostre territori i generar un model menys intensiu en consum de recursos que no tenim i menys generador de desequilibris ambientals com la crisi climàtica i social;
- impuls de projectes de recerca científica, desenvolupament i innovació tecnològica que contribueixin a la diversificació econòmica, la lluita contra el canvi climàtic, l'adaptació als canvis que induirà el desequilibri climàtic (fertilitat, disponibilitat de recursos hídrics, accés a recursos energètics, etc.; millora de la formació i ocupacions vinculades als objectius a) i b) esmentats. Foment de l'ocupació d'acord amb l'estratègia de resiliència plantejada en aquestes propostes de diversificació i transició socioecològica.

2.2. Sobirania i seguretat alimentària

El sector agrari necessita un impuls per canviar de rumb davant els escenaris futurs. Això implica un canvi de paradigma polític, econòmic i cultural que blindi de l'aigua, dels sòls fèrtils i de la diversitat i recursos genètics, de manera urgent, en el marc d'una política estratègica enfocada a la resiliència.

L'agricultura ecològica i sostenible com a sector estratègic i per garantir la sobirania i seguretat alimentària requereix de múltiples mesures² com:

- Desenvolupar un pla específic per al desenvolupament i impuls de l'agroecologia a nivell de comunitat autònoma que inclogui aspectes de gestió territorial, recuperació de sòls fèrtils, fiscalitat, recerca, planificació estratègica de recursos, sòls, producció, transformació i comercialització. També s'apunta a una flexibilització normativa sanitària.
- Promoure la transició de l'activitat productiva agrària i ramadera, definint unes pràctiques mínimes obligatòries pròpies dels maneigs agroecològics, com a base, i a partir d'aquí generar incentius que impulsin i afavoreixin el canvi.
- Impulsar la protecció normativa d'aigua, sòls i recursos genètics en una política estratègica de sobirania i seguretat alimentària i l'impuls de la compra verda pública i deixar de subvencionar la producció intensiva i convencional per a l'exportació que ha marcat la realitat del sector agrari balear en les darreres dècades.

² Propostes resultat del projecte de l'Euroregió Pinieus-Mediterrània en el que va participar el GOB Mallorca anomenat CLIMED: Resiliència davant l'emergència climàtica a l'euroregió Pirineus - Mediterrània, juntament amb Catalunya, amb Ecoserveis, i la regió d'Occitània a través del Toulouse Biothechnology Institute. L'objectiu general del projecte era contribuir a promoure una sortida a la crisi socioeconòmica generada per la COVID-19 cap a la sostenibilitat i la resiliència i en aquest sentit, enfocar les propostes cap als sectors de les energies renovables i l'agroecologia. Més informació:

<https://www.gobmallorca.com/informa-t/notes-informatives/el-gob-conclou-que-cal-un-blindatge-de-l-aigua-els-sols-fer-tils-i-la-diversitat-i-recursos-genetics-de-manera-urgent-en-el-marc-d-una-politica-estrategica-enfocada-a-la-resiliencia>

- Aplicar polítiques per a la prevenció de l'erosió i deteriorament de sòl fèrtil, que passin per incrementar-ne la matèria orgànica i el manteniment de la ramaderia extensiva, tan important des del punt de vista de tancament de cicles de nutrients a la mateixa finca.
- El sector agrari necessita un impuls per canviar de rumb davant els escenaris futurs. Això implica un canvi de paradigma polític, econòmic i cultural que impulsi la creació d'empreses amb ajuts i incentius també fiscals, fomentar la capacitat de creixement de la producció i la capacitat de transformació i adaptació al canvi climàtic, tant en termes de pràctiques convencionals perjudicials, llavors, accés a recursos hídrics, etc.:
  - Fomentar l'associacionisme agrari per poder diversificar i planificar produccions, reduir costos. Impulsar estructures cooperatives i col·laboratives de producció, transformació i comercialització
  - Desenvolupament d'una normativa elaboració artesana per a petits productors i fomentar els obradors compartits, com estan fent altres països com França, a fi de facilitar la sortida dels productes agraris.
  - Desenvolupar un contracte agrari territorial que doni cobertura a la tasca que fan els pagesos en la preservació dels béns fons i dels serveis ecosistèmics, més enllà de la mateixa producció d'aliments. Els contractes agraris són garantia per al manteniment del mosaic agroforestal, finques de policultiu i d'una pagesia de petita escala, diversa i biodiversa.
  - Acompanyament tècnic als joves agricultors que s'incorporen a l'activitat agrària, així com als pagesos ja instal·lats, per redirigir-los cap a tècniques més respectuoses. És per això que cal una formació estable i un acompanyament tècnic continuat, real.
  - La regeneració d'infraestructures agràries d'escala local i cooperatives, tan malmeses en els darrers anys. Potenciar estructures per a la comercialització col·lectiva, centrals de compres i vendes, i fomentar grups de consum i canals curts.
  - Una fiscalitat agrària adaptada al tipus d'agricultura i ramaderia que es practica. S'ha de fer efectiu el principi de "qui contamina paga" i internalitzar els costos ambientals de models agroalimentaris més agressius.
- En relació a la disponibilitat territorial les propostes de pla d'acció van també enfocades a la necessitat d'incentivar, fomentar i afavorir iniciatives cooperatives de treball col·lectiu de la terra i sistemes diversos d'accés a les terres (per exemple Moviment Sense Terra del Brasil, dinamitzar els bancs de terra, etc.). Per a joves nous, potser podria plantejar-se no, ajudes a la inversió inicial - tal com està ara establert amb els ajuts a joves agricultors - sinó un sou o renda bàsica agrària per fomentar la capacitat, accés i estabilització. Les ZAVAs (Zones d'Alt Valor Agrari) són eines fonamentals si s'estableixen uns criteris bons i una bona caracterització per crear un bon mapa de sòls. Això permetria la planificació també enfocada a adaptar la producció al tipus de terreny existent.
- En el camp de la innovació les propostes estan enfocades a la creació d'un programa d'innovació agrària propi de la comunitat autònoma que pogués incloure des de la creació d'un programa de digitalització i recollida de la producció per optimitzar processos, a la creació de bancs de germoplasma i a impulsar la innovació i recerca en tot allò relatiu als canvis introduïts pel canvi climàtic: adaptabilitat de llavors, canvis en les condicions i disponibilitat de recursos hídrics, cultius de genètica diversa, etc. I també una part important de recerca destinada a mitigar impactes del model actual; control de plagues i maneig. És essencial per tant el desenvolupament específic d'un àmbit de recerca en experimentació agrària.

- En tot aquest desenvolupament necessitem una reconexió de la societat amb el món rural i tot el que sosté el sector agroalimentari com a sector estratègic de les polítiques de resiliència i tot el que això comporta: producció, transformació, comercialització i consum...
- Incloure formació/connexió en els currículums escolars i cicles formatius de grau mitjà i superior. Necessitem que les formacions reglades assumeixin un enfocament agroecològic i s'apunta en diverses ocasions a la necessitat d'implementar una Escola Agrària que sigui referent en el context insular.

2.3. Impuls de la fiscalitat ecològica i gestió pública

Cal ampliar les figures i la recaptació del nostre sistema d'incentius i impulsar la fiscalitat ecològica, tenint en compte les crisis energètica, agrícola-alimentària i de matèries primeres mundials i les terribles perspectives de canvi global i pèrdua de biodiversitat.

- Activar polítiques contra la tinença abusiva i especulativa d'actius immobiliaris. Polítiques actives contra la gentrificació turística dels barris, pobles i ciutats.
- No rescatar a grans empreses, sobretot les més contaminants o assentades en paradisos fiscals, amb doblers públics, ni permetre la privatització de serveis públics essencials. No es pot mercantilitzar la salut i benestar de les persones.
- Revisió de la fiscalitat, amb ajuts als sectors socials més vulnerables i la implicació activa i solidària de les grans empreses com una de les mesures per a la redistribució de la riquesa. Cal combatre totes les desigualtats creixents, plurals i interconnectades, com la fiscalitat, la precarietat, l'austericidi i el poder corporatiu.
- Exigir des de les institucions locals a l'Estat, que es revisi la normativa fiscal que permet la evasió fiscal i l'escassa tributació de les grans empreses i corporacions. Lluitar contra la evasió i la elusió fiscal com a manera de qüestionar l'acaparament dels recursos del planeta per una minoria.
- Instar a l'estat a eliminar els visats d'or (**Golden Visa**), el permís de residència per extracomunitaris tramitat en 20 dies per inversions a partir de mig milió d'euros per la compra d'un o més habitatges.
- Desenvolupar una **política fiscal verda finalista** que gravi les activitats que fan un ús abusiu dels recursos naturals i del territori i que destini els diners recaptats a la seva conservació i protecció i no a la promoció i al rescat de les activitats generadores dels mals ambientals que pretén corregir.
  - Fer de l'Impost de Turisme Sostenible una veritable ecotaxa destinada 100% a recuperar els impactes ecològics derivats de l'activitat turística.
  - Establir una ecotaxa al nivell de contaminació dels creuers. Els creuers tenen un consum de combustible, aigua i recursos extraordinaris. A més tenen impactes socioambientals sobre als llocs que visiten. Si tenim present la màxima de qui contamina paga, els creuers haurien de pagar una taxa turística elevada.
  - Ecotaxa turística també a empreses d'activitat turística sobre el territori: cotxes de lloguer, charters nàutics, submarinisme, etc.
  - Fiscalitat ecològica a totes les activitats altament contaminants: pedreres, centrals, avions i creuers.
  - Impost sobre l'emissió d'òxids de nitrogen a l'atmosfera produïda per l'aviació comercial (no a l'aeroport sinó a les companyies aèries)
  - Impost sobre els habitatges buits
  - Impost sobre grans establiments comercials
  - Impost sobre la provisió de continguts per part de prestadors de serveis de comunicacions electròniques.
  - Fiscalitat hídrica: taxa als grans consumidors d'aigua (grans hotels, camps de golf).Fiscalitat

- energètica: taxa als grans consumidors energètics
- Beneficis fiscals per les explotacions agrícoles ecològiques i la recuperació de cultius i terres. També per a la ramaderia i pesca ecològiques.
- Beneficis fiscals a les empreses estalviadores d'energia o d'aigua (a través de contractes amb operadors ecològics o socialment justos).
- Política del 0'7% ecològic: destinar un mínim 0,7% dels ingressos de les institucions (ajuntaments, Consell, govern) a projectes ambientals i ecològics, i a la lluita contra el canvi climàtic.
- Reconversió fiscal municipal: Des del punt de vista municipal, es fa imprescindible una reconversió fiscal municipal que permeti superar la dependència respecte del sector de la construcció i que ha engreixat els municipis a partir de l'urbanisme agressiu, massa sovint al marge de la disciplina urbanística. Cal establir plans de sanejament financer que resolguin la compromesa situació de molts ajuntaments, i en aquest cas també, la fiscalitat ecològica a l'àmbit municipal, pot ser una oportunitat.
- Activar mecanismes de control públic i social de les activitats econòmiques essencials o estratègiques
- Control públic de l'economia submergida i de la manca de compliment de les lleis per part de molts sectors. Establir condicions i disposar dels mitjans humans i materials per dur-ne el control.
- Els models públics de gestió dels serveis (aigua, residus, transport, educació, sanitat,...). Amb la crisi econòmica i financera actual s'estan impulsant arreu les polítiques privatitzadores dels serveis públics independentment del color del govern de torn. La privatització ha comportat en molts casos un encariment del servei, una disminució de la qualitat, una gran precarització dels llocs de treball vinculats a aquests serveis públics, un empitjorament de les condicions de treball per als treballadors i treballadores que els ocupen i un augment en l'opacitat de la gestió dels serveis públics, allunyant-la dels seus usuaris i propietaris que som tots els ciutadans. Per tant, cal:
  - recuperar progressivament la gestió dels serveis privatitzats per part de l'administració pública, i
  - renunciar a aquesta fórmula que en molts casos, esdevé una porta d'entrada de doblers per escometre inversions públiques que després són gestionades privadament en forma de concessió, externalització de serveis, convenis, etc.

3. Model urbanístic i territorial: un pacte radical per a la transformació del model territorial

D'ençà que hi ha fotografies aèries (1956) s'ha pogut documentar el **consum de territori a l'illa de Mallorca**, que es situa al voltant de **una hectàrea al dia** (10.000 m² cada dia), amb períodes més o menys intensos i al llarg de més de 60 anys. La urbanització de Mallorca s'ha multiplicat per 7 o per 8 en poc més de 60 anys. De fet s'ha urbanitzat més en els darrers 40 anys que en els 4.000 anys anteriors. Cada dia que passa, una hectàrea natural o agrària que proporciona aliment, combustible, biodiversitat, paisatge, capta CO₂, infiltra aigua, recicla la matèria i proporciona serveis inconmensurables és destruïda i passa a demandar materials (sovint de l'altra punta del món), produir residus, consumir aigua i terra, generar noves necessitats de mobilitat i suposa una nova font d'emissions.

El Pla Territorial de Mallorca (PTI) és el principal instrument de planificació que té la població per afavorir o frenar aquest procés i la competència és exclusiva del Consell de Mallorca. Si sumem les dades del cens estatal d'habitatges (2011) i les dades d'habitatge visat entre 2011 i 2021 del Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears (COAIB), Mallorca acaba el 2021 amb 600.000 habitatges edificats.

Just que cada habitatge pugui albergar 3 habitants, ens situem en una població potencial d'1,8 milions de persones a les que caldria sumar les 410.500 places turístiques legals, el que ens dona una potencialitat de

2,2 milions de persones. A més els darrers 25 anys s'han concedit un mínim de 10.000 llicències per construir grans habitatges amb piscina. Aquest fenomen expulsa l'agricultura, transforma el conjunt de la parcel·la més enllà de l'edificació i en canvia els usos agraris i forestals i crea més dependència alimentària.

Per poder assolir els objectius relacionats amb el canvi climàtic, energia, transport, contaminació i residus, cicle de l'aigua, sistema agroalimentari i biodiversitat és necessari dur a terme una ordenació del territori i urbanisme. Seguim insistint en la necessitat d'una revisió profunda del model territorial per fer front als nous reptes econòmic, ecològics i socials i que pugui plasmar-se **"Pacte social per la transformació radical del model territorial"** que tenguem com a pilars fonamentals:

- **Revisió en profunditat i adaptació dels instruments d'ordenació a la transformació ecosocial del model territorial:**
  - **Revisió de les DOT** per enfocar un canvi radical de les dinàmiques d'ordenació territorial adaptades als nous escenaris globals, econòmics, energètics, socials i climàtics.
  - Nou **Pla Territorial de Mallorca** queaturi el creixement insostenible actual i promogui un model territorial i de desenvolupament compatible amb els ecosistemes i la seva biodiversitat.
  - **Un urbanisme racional al servei de les persones, adaptat i actualitzat.** Cal implementar un model urbanístic basat en un model de relacions socials igualitaristes, que prioritzi i focalitzi la seva intenció en la reproducció de la vida, que evita la dispersió en el territori, afavoreixi la cohesió social, consideri prioritaris la rehabilitació i la renovació en sòl urbà, atengui la preservació i la millora dels sistemes de vida tradicionals a les àrees rurals i consolidi un model de territori globalment eficient.
  - **Abordar el repte demogràfic** a les Illes des de la perspectiva de **justícia social** i en el marc de la necessària transició ecosocial del model econòmic i territorial.
  - **Paralització cautelar de l'execució de totes les planificacions sectorials,** mentre s'empren una revisió estratègica i d'urgència, per tal de fer un anàlisi de l'actual i sense precedents context socioeconòmic de les polítiques públiques i de l'impacte sobre el benestar ecològic, social i econòmic de les generacions presents i futures, d'acord amb el principi de justícia intergeneracional introduït per la **ILP sobre Benestar de les Generacions Presents i Futures impulsada pel GOB.**
  - **Reconversió sense creixement i desclassificació:** la reconversió de les actuals zones urbanes ha de regir el sector de la construcció sense implicar creixement, sense més consum de territori. Cal **refermar el compromís polític per la contenció del creixement urbanístic,** com la manera per posar remei d'arrel a la crisi econòmica i socioambiental. És més, cal una revisió de planejaments urbanístics i territorial, per tal de desclassificar bosses de sòl previstes en antics planejaments amb arguments de disponibilitat i suficiència dels recursos. Descartar i aturar tot tipus de noves urbanitzacions i el desenvolupament de les reserves estratègics de sòl.
- **Desprogramació o desclassificació de sòls urbanitzables de valor ambiental o singular** en les perifèries dels pobles i ciutats per recuperar sòl agrari i fètil seguint el previst al **Pacte de Política Alimentària Urbana de Milà,** més conegut com el Pacte de Milà. Aquest pacte compromet a les ciutats (unes 160 actualment) a desenvolupar sistemes alimentaris sostenibles, inclusivament, resilents, segurs i diversificats, per assegurar una alimentació saludable i accessible per a tota la societat.
- **Protecció integral del sòl rústic** davant usos immobiliaris i residencials, industrials, turístics o d'infraestructures i equipaments que no li són propis. Concentrar geogràficament el creixement

residencial i de serveis i evitar la dispersió en rústic d'aquests usos. Prohibició definitiva de llicències urbanístiques en sòl rústic. Cal aturar la creixent urbanització del camp. Incentivar la recuperació de cultius, manteniment de boscos i restauració de construccions tradicionals i educar les noves generacions en el manteniment dels valors paisatgístics i els usos tradicionals en sòl rústic.

- **Prioritzar i defensar l'accés a l'habitatge des de les polítiques públiques, partint de la situació d'emergència habitacional** que pateixen les Illes. Cal obligar a donar ús residencial al parc ja construït. En aquest sentit i pel que fa a la gestió del parc d'habitatges, cal impulsar la sanció/fiscalització dels habitatges buits i la seva possible expropiació en no complir la funció social de la propietat privada. Afavorir un mercat públic de lloguer i impulsar normes que garanteixin els drets i deures dels inquilins i propietaris.
- **Aturar l'especulació:** evitar la tinença especulativa de solars sense usos específics i de terrenys rústics sense activitat productiva, amb un augment d'impostos i si cal amb expropiacions que garanteixin un ús social i públic d'aquests bens. Evitar els grans projectes especulatius i nous equipaments desestacionalitzadors en sòl rústic que pretenen la revalorització de terrenys a favor de promotors i entitats bancàries. Acabar, en definitiva, amb l'urbanisme a la carta.
- **Prohibició de compravenda de cases o terrenys a no residents** sense acreditar un mínim de 5 anys de residència per acabar amb l'especulació. Establir una taxació dissuasòria sobre la compravenda de béns immobiliaris per sobre de 400.000€
- Creació d'un Fons de Restauració Paisatgística per a recuperar espais degradats o urbanitzats.
- **Limitació i control del nombre d'immobiliàries per barris i carrers**, igual que es fa amb les cases de joc, com una mesura més per controlar el negoci urbanístic-especulatiu, i **prohibició de la seva publicitat**.
- **Acabar amb l'amnistia que permet concedir llicències a urbanitzacions sense clavegueram.** Obligatorietat de disposar de sanejament per a tota nova construcció i reforma integral i de tractament terciari a zones amb recursos hídrics que han estat reduïts.
- Establir un pla de **gestió integral de tot el litoral** per fer front a les múltiples agressions que pateix - littering, fondejos irregulars, incompliments en matèria de pesca, conflictes a les reserves marines, arribada de creuers, sostre nàutic, abocaments, prospeccions, instal·lacions temporals de platges, ocupacions il·legals en espais naturals protegits, processos de privatització del litoral, conflictes urbanístics de noves construccions i infraestructures al litoral de les illes, pressió humana - i que respon a una dispersió competencial que impossibilita una gestió eficaç i eficient del litoral.
- Desplegar estratègies de **retirada progressiva d'infraestructures i de recuperació de primera línia litoral**.
- **Incidir en la restauració d'ecosistemes degradats** generant infraestructures verdes per augmentar la capacitat dels ecosistemes de proporcionar serveis com el control inundacions o el manteniment de la línia de costa
- **Ampliar la xarxa i el nivell de protecció d'espais naturals** i reenfocar la seva gestió prioritzant la recuperació i conservació de les espècies i els hàbitats naturals i la garantia de les seves funcions ecològiques i ambientals, per davant de la resta d'usos com l'aprofitament turístic. Dotar-los de recursos suficients per a la seva gestió, i d'instruments de planificació estratègica a llarg, mig i curt termini conseqüents amb els seus objectius
- **Moratòria de construcció d'infraestructures** de modes de transport dependents d'energies fòssils i/o amb un alt impacte ambiental: no construir més carreteres, ni ampliar infraestructures de transport (aeroport, ports)
- **Promoure un model territorial i de desenvolupament compatible amb els ecosistemes i la seva biodiversitat:**

- Desenvolupar polítiques de contenció de l'expansió urbanística i territorial, apostant per la regeneració i la reordenació urbanística i territorial
- Desplegar estratègies de retirada progressiva d'infraestructures i de recuperació de primera línia marítima
- Incidir en la restauració d'ecosistemes degradats generant infraestructures verdes per augmentar la capacitat dels ecosistemes de proporcionar serveis com el control inundacions o el manteniment de la línia de costa
- Promoure la rehabilitació d'edificis i la reconversió del sector de la construcció
- Ampliar la xarxa i el nivell de protecció d'espais naturals i reenfocar la seva gestió prioritzant la recuperació i conservació de les espècies i els hàbitats naturals i la garantia de les seves funcions ecològiques i ambientals, per davant de la resta d'usos com l'aprofitament turístic. Dotar-los de recursos suficients per a la seva gestió, i d'instruments de planificació estratègica a llarg, mig i curt termini conseqüents amb els seus objectius
- Elaborar mapes de risc (alt, mitjà, baix): delimitant àrees vulnerables a les activitats humanes, amb presència d'espècies amenaçades i endèmiques, amb presència d'espècies invasores...
- Limitar els usos i activitats recreatives a zones ZEPA i LIC, establir llimdars de contaminació lumínica i acústica, velocitat de circulació i navegació.

4. La conservació de la biodiversitat com eix estratègic.

El patrimoni natural és un element bàsic de la nostra realitat ambiental i social, amb una importància extraordinària no només per a la conservació de la biodiversitat (justificació més que suficient) sinó també per al manteniment de l'economia il·lenca. Així, pot contribuir a valoritzar la producció de bens, i a fer possible la realització de serveis lligats a la protecció i aprofitament sostenible del medi natural com a mitjà per a la creació d'economia local i lligada a la protecció Tot i això, la política balear de protecció, gestió i conservació del patrimoni natural segueix ocupant un paper ben poc rellevant i no és una prioritat. En un escenari actual i previsible d'increment de les pressions antròpiques sobre la biodiversitat cal adoptar una política més compromesa amb la conservació, per evitar la pèrdua patrimonial.

MARC GENERAL

La pèrdua de biodiversitat s'ha d'abordar de forma més compromesa i ha de condicionar totes les polítiques sectorials. Cal que aquest compromís es pugui abordar amb els recursos econòmics i els mitjans suficients, i sobre una base legal actualitzada, sòlida, compromesa i ajustada a la situació balear.

- Aprovar una **Llei de patrimoni natural de les Illes Balears**.
- Condicionar totes les **polítiques sectorials** a l'objectiu d'**aturar la pèrdua de biodiversitat**, especialment en àrees clau com agricultura, pesca, planificació hidrològica, energia i turisme.
- Dotar econòmicament el **Fons per a la Conservació de la Biodiversitat**.
- Intensificar la **vigilància del medi, tant terrestre com marí**, més enllà de les àrees protegides, amb dotació suficient de recursos humans i materials, disposant mecanismes de coordinació entre les diferents administracions. Això passa per **Incrementar el nombre d'Agents de Medi Ambient, de vigilants de reserves marines i d'inspectors de pesca**.
- Dotar amb **mitjans suficients per a la instrucció** dels procediments de denúncia per incompliment de les normatives de protecció de la biodiversitat.

PROTECCIÓ DE NOUS ESPAIS

Tot i els avanços innegables realitzats a les nostres illes els darrers anys, encara tenim pendent atorgar protecció suficient a alguns espais molt valuosos i, sobretot, designar àrees de protecció estricta per tal de donar compliment als compromisos amb l'estratègia europea de biodiversitat.

- **Ampliar la xarxa d'espais naturals** protegits, terrestres i marins incorporant les zones ecològicament rellevants que no gaudeixen encara de prou nivell de protecció, per tal de donar compliment a l'**objectiu del 30-10 al 2030** (30% del territori marí i terrestre sota figures de protecció, i 10% marí i terrestre estrictament protegits), establert per l'Estratègia Europea de Biodiversitat.
- Ampliar el **Paratge Natural de la Serra de Tramuntana** incorporant les àrees naturals de Serra dels municipis de Calvià i Andratx i dotant-lo d'una zona marina.
- Ampliar el **Parc Natural de sa Dragonera incorporant un àmbit marí** que com a mínim inclogui el LIC y ZEPA ES0000221 de Sa Dragonera.
- Crear el **Parc Natural marítim i terrestre de Ponent**.
- Crear el **Parc Natural de Sant Salvador i el litoral de Llevant (cales verges de Santanyí, Felanitx i Manacor)**.
- Ampliar la **ZEPA de la Marina de Lluçmajor** per incorporar la zona central.
- Ampliar la reserva marina del Toro-Malgrats fins a la **Illa del Sec**.
- Impulsar davant l'administració estatal la creació de **noves àrees marines protegides, en aigües exteriors**, especialment la de la Serra de Tramuntana.

GESTIÓ D'ESPAIS PROTEGITS

Els espais protegits han de poder ser gaudits, per la ciutadania resident i pels visitants, però no cal perdre de vista que la seva funció fonamental és la conservació del patrimoni natural. Per això cal reenforçar prioritats i dotar de recursos econòmics i humans suficients.

- Reenforçar la gestió dels espais naturals protegits reforçant les àrees de **conservació, seguiment i investigació**, prioritzant la recuperació i conservació de les espècies i els hàbitats naturals i el garantiment de les seves funcions ecològiques i ambientals per davant de la resta d'usos com l'aprofitament turístic.
- Dotar els espais protegits, tant marins com terrestres, de **pressupost suficient** per afrontar les seves necessitats de manteniment i inversió, i de **personal per dur a terme les tasques necessàries**, especialment pel que fa al seguiment ambiental i a la vigilància.
- Dotar d'eines de gestió i recursos suficients per a garantir el **compliment dels plans de gestió de la Xarxa Natura 2000**.
- Modificar la normativa de les reserves marines, **prohibint de forma general la pesca d'arrossegament i la submarina**.
- Assumir com a fita prioritària l'**impuls a la gestió conservacionista de la Serra de Tramuntana**, l'espai terrestre protegit més gran i important de les Balears.
- Aconseguir la confirmació de **continuitat ecològica** per part del MITECO per a tots els espais de rellevància ambiental que limiten amb espais de la xarxa Natura 2000 declarats per l'administració estatal.
- Establir el compromís de **reunió mínima anual dels organismes consultius** (junes rectores o assessores, patronats i comissions de seguiment) dels espais protegits.
- Constituir la **junta assessora del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana**, i millorar el funcionament de les juntes rectores i patronats dels altres espais.

PLANIFICACIÓ

La gestió dels espais naturals protegits no es pot improvisar segons la conjuntura, circumstàncies i oportunitats del moment, ni en funció de la línia política. Cal disposar d'instruments de planificació a mig termini que estableixin objectius, fixin necessitats i avaluin els resultats.

- Dotar de **personal suficient el servei de planificació del medi natural**, per tal de poder abordar tota la feina endarrerida i pendent.
- Aprovar el **PORN (en tràmit) d'Es Trenc-Salobrar de Campos**.
- Aprovar el **PRUG (en tràmit) de Mondragó**.
- Redactar i aprovar els **PRUG dels tots els espais que no en tenen o l'han d'actualitzar**, molt especialment el de la Serra de Tramuntana.
- Redactar i aprovar un nou **PRUG de s'Albufera de Mallorca**, que abordi especialment el canvi ambiental i pèrdua de biodiversitat a causa de la salinització de l'espai i disposi mesures concretes i eficients per revertir la situació.
- Aprovar els **plans de gestió de la Xarxa Natura 2000** que encara resten pendents. Prioritzar la redacció i aprovació del PG de les badies de Pollença i Alcúdia. Incidir sobre el Govern Central per tal d'**agilitzar els plans de gestió de les zones de competència estatal**.

ESPÈCIES I HÀBITATS

Més enllà dels àmbits especialment protegits, cal intervenir per garantir la conservació i recuperació dels hàbitats i les espècies amenaçades. Això comporta incrementar els esforços en monitorització, vigilància, i accions i mesures de conservació.

- Promoure l'adequada **catalogació de les espècies** amenaçades pendents.
- Redactar o revisar els **plans de recuperació i conservació d'espècies**, dotar-los del finançament suficient i procurar la seva execució adequada.
- Crear passos de fauna a les vies d'alta capacitat i amb més trànsit.
- Implementar i reforçar programes de **ciència ciutadana** per afavorir la recollida de dades i especialment la implicació de sectors estretament vinculats amb els sistemes naturals marins i terrestres.
- Implementar **sistemes i programes estables** i a llarg termini de **recollida de dades** que ens permetin tenir més informació sobre l'estat de la mar i la costa de Mallorca.
- Desenvolupar una **xarxa d'indicadors ambientals** a les aigües de Mallorca (indicadors de la Directiva Marc de l'Aigua (DMA) i Qualitat de bany, espècies, hàbitats, etc).
- Crear un **Observatori de la Mar** a nivell de Mallorca amb tots els actors implicats amb la mar: usuaris i operadors marítims, científics, sector de la pesca, transport marítim, turisme, esport, etc.
- Desenvolupar les disposicions del decret de **protecció de posidònia**, incidint més efectivament sobre el fondeig i els abocaments.
- Incidir en la **restauració d'ecosistemes degradats** generant infraestructures verdes per augmentar la capacitat dels ecosistemes de proporcionar serveis com el control inundacions o el manteniment de la línia de costa.
- Intensificar la incidència sobre les causes d'**incendis forestals** i treballar especialment la prevenció, per tal de reduir el seu nombre. Investigar a fons les causes de tots els incendis, i promoure el judici i la condemna dels responsables.
- Prohibir les **pastures a les zones cremades** fins que la vegetació s'hagi recuperat de forma suficient (15-20 anys). Prohibir la caça a zones cremades durant 5 anys
- Dissenyar un sistema de comptabilitat natural del medi marí integrant **dades sobre l'estat dels nostres hàbitats i espècies marines** amb dades sobre el valor econòmic del flux de béns i serveis que se n'obtenen.

BIOSEGURETAT

L'arribada i expansió d'espècies exòtiques invasores és un dels problemes més greus per a la conservació de la biodiversitat, i en el nostre cas, amb les particularitats ecològiques del fet insular, encara és més evident.

- Desenvolupar una **estratègia balear de bioseguretat** i Incorporar-la com a línia estratègica i amb implicacions a totes les àrees de gestió de les diferents administracions, establint un marc legal suficient i operatiu.
- Adoptar mesures extraordinàries per **evitar l'arribada d'espècies exòtiques invasores** i frenar la introducció de les ja existents. Incrementar els controls en l'arribada de mercaderies biològiques vives, en especial les destinades a l'agricultura, la ramaderia, la jardineria i la tinença d'animals.
- **Mitigar l'impacte d'espècies invasores** sobre la biodiversitat, amb campanyes d'eliminació i de conscienciació social. Cal treballar especialment sobre espècies greument impactants però que gaudeixen de simpatia social, com els moixos i les cabres.
- Intensificar el control sobre la **població assilvestrada de cabra**, per tal d'aconseguir densitats que no condicionin negativament la recuperació forestal. Aprovar les disposicions administratives necessàries per possibilitar aquest control de forma efectiva també a les finques privades.
- Prohibir i retirar les **colònies felines** al sòl rústic o colindants amb ell. Desenvolupar una campanya informativa per a la reducció del nombre de moixos incontrolats al medi rural i natural.
- Promoure el **control biològic de plagues forestals i agràries**. Cal una estratègia per a l'eliminació o reducció en l'ús de biocides al medi natural i agrari, a tots els nivells de responsabilitat però començant per les pròpies administracions públiques.
- Impulsar mesures per **afavorir l'abastiment local** de planter, llavors i productes de jardineria, a partir de la producció pròpia, reduint-ne la importació, i amb espècies pròpies o adaptades a les nostres condicions ambientals.

APROFITAMENTS EXTRACTIUS

Caça, pesca i aprofitaments forestals s'han de realitzar en sintonia amb la línia fonamental de conservació i recuperació del patrimoni natural. Això suposa millorar la seva sostenibilitat i aplicar el control i les limitacions necessàries per tal que aquestes activitats professionals o d'oci es duguin a terme sense afectar negativament la biodiversitat.

- Promoure les activitats econòmiques lligades a una **gestió forestal sostenible**, vetllant pel bé comú i la conservació dels ecosistemes.
- Implantar l'**examen al caçador** com a requisit obligatori per obtenir la llicència de caça, afectant a tots els caçadors.
- **Suprimir la caça als terrenys "lliures"** (terrenys d'aprofitament comú).
- Elaborar **plans de gestió i co-gestió pesquera** (a nivell insular, per espècies, per arts) per garantir la sostenibilitat del recurs pesquers.
- Garantir que l'activitat de la **flota d'arrossegament** es desenvolupi segons les recomanacions dels científics dels organismes d'investigació, obtingudes en base a càlculs d'esforç i rendiment pesquers sostenibles. Establir un pla de substitució gradual i subvencionada dels seus **motors de gasoil per motors elèctrics** d'una potència com a màxim equivalent als 500 CV reglamentaris, i de **substitució de les portes d'arrossegament** de fons per portes "voladores" o semipelàgiques.
- Invertir en la pesca artesanal en front de la pesca d'arrossegament, i en el desenvolupament de **tècniques de pesca més selectives** amb l'espècie objectiu per reduir les captures accidentals que són descartades.
- **Digitalitzar del sector pesquer**, amb sistemes de control de les activitats pesqueres (comercial i recreatives) i obligatorietat de sistemes de seguiment de totes les embarcacions, independentment de la seva eslora.

- **Incrementar el control** sobre les captures de la flota pesquera recreativa, amb intensificació de vigilància i recollida de dades sobre la seva activitat i el volum de pesca.
- Implementació de sistemes que permetin la **localització permanent** de les **embarcacions recreatives**.
- Dissenyar i implementar una estratègia per combatre la pesca i venda il·legal de productes pesquers, que inclogui la **recerca, campanyes de conscienciació pública, treball amb els sectors implicats, disseny de mecanismes de certificació** i sobretot garanteixi més recursos per a inspecció i vigilància.

USOS ESPORTIUS I D'OCI

Alguns usos esportius i d'oci tenen difícil cabuda en l'àmbit dels espais naturals de màxima importància, pel que s'han de limitar convenientment.

- Aprovar una **lleï d'accés motoritzat al medi natural i rural**, que prohibeixi les excursions comercials de vehicles motoritzats
- Prohibir les **activitats nàutiques esportives de motor** als espais marins de màxima protecció (parcs naturals i reserves marines).
- Redissenyar les **rutes senderistes** existents per tal d'evitar que discorri per trams de màxima sensibilitat ecològica.
- Evitar la celebració de **proves esportives a peu o en bicicleta** per zones altament sensibles i especialment en les èpoques més delicades.
- Prohibir que les **proves esportives motoritzades** (ral·lis i altres) discorri a l'interior d'espais naturals protegits per les zones amb especial sensibilitat ambiental o en els moments de l'any més delicats.

5. Per una gestió integral i pública de l'aigua

Cal continuar amb una revisió estricta de la gestió i planificació de l'aigua que impliqui necessàriament Un enfocament integral per utilitzar el millor recurs disponible en cada moment, tenint en compte la superació actual dels límits de captació sostenible dels recursos convencionals i els problemes derivats de la seva sobreexplotació. Cal fer esment especialment, a:

- La gestió pública, directa i transparent de tot el cicle de l'aigua
- Millorar la "**cultura de l'aigua**" fomentant els sistemes d'estalvi d'aigua (bioconstrucció, sistemes de regadiu, reutilització emmagatzatge...) i la seva reutilització (depuració terciària) tant a l'administració com als grans consumidors.
- Dissenyar i aplicar un full de ruta amb l'objectiu a llarg termini d'abocament zero d'aigües contaminades, que inclogui la millora de les xarxes d'aigües pluvials i residuals, la millora de les instal·lacions de depuració, l'aprofitament de les aigües regenerades i l'abandonament dels abocaments a terra i a la mar.
- Pla Urgent de Pèrdua 0 de la xarxa hídrica de Mallorca, a dos anys vista. Impulsar les inversions per a la **reducció de les pèrdues** en les xarxes municipals de subministrament d'aigua.
- Impulsar millores d'**aprofitament d'aigües residuals depurades** i reducció d'abocaments a la mar.

- Sistema de monitorització en continu de paràmetres biològics i fisicoquímics a les sortides dels **emissaris: digitalització de les dades.**
- Desenvolupar una estratègia de **prevenció i d'adaptació per la gestió eficient de l'aigua, per fer front als episodis recurrents d'inundacions i sequeres.**
- La construcció de piscines hauria de prohibir-se definitivament, especialment a zones amb recursos sobreexplotats i sòl rústic.
- L'optimització dels recursos hídrics, i la qualitat ecològica de les reserves naturals. El manteniment dels cabals ecològics,
- L'impuls de polítiques decidides de foment de la reutilització d'aigües i de reducció dràstica del consum, especialment d'aquell que es destina a l'oci privat i elitista (camp de golf, piscines, etc.)
- **Proveïment urbà:** La competència és municipal, però en la majoria dels casos, per falta de mitjans tècnics, els ajuntaments romanen captius de les empreses concessionàries. El Consell podria donar suport als mateixos mitjançant les següents actuacions:
  - **Auditories hidràuliques dels proveïments.-** Hauria d'utilitzar-se el programari gratuït de la American Water Works Association (AWWA), que és un estàndard reconegut a nivell internacional. Té l'inconvenient que només existeixen les versions en anglès i francès, però és de suposar que qualsevol informàtic podria adaptar-lo, ja que es tracta d'un simple fulla Excel. Aquestes auditories permetrien en primer lloc, detectar les llacunes existents en el mesurament de paràmetres i en segon, localitzar els aspectes fonamentals a millorar en el proveïment.
  - **Plec de condicions tipus, de concessió de servei.-** Es dona amb massa freqüència que aquest plec ho redacta, de manera encoberta, la pròpia empresa concessionària, deixant a l'Ajuntament captiu de la mateixa i sense cap control sobre ella. Existeixen models de plecs en diversos territoris de l'estat, per a concesionar aquest servei mantenint el control sobre l'empresa concessionària. També podrien plantejar-se alternatives per a la reversió de la concessió del servei a servei públic, seguint l'exemple de diverses poblacions a Espanya.
  - **Pla de Gestió Sostenible de l'Aigua (PGSA).-** L'Article 42 del PHIB, estableix l'obligatorietat que els ajuntaments elaborin el seu propi PGSA, el contingut d'aquest Pla i la revisió com a mínim, cada sis anys. A la vista d'aquest contingut, és evident que molts ajuntaments no disposen de mitjans tècnics per a elaborar-los ni econòmics per a contractar aquesta elaboració i el Consell podria assumir aquesta funció, a través dels plans d'obres i serveis, igual que els anteriors punts.
- **Gestió d'inundacions:** Les **inundacions** presenten dos aspectes a tractar: **vies de comunicació i planes d'inundació.** Encara que caldria **millorar la cartografia de zones inundables**, aplicant el mètode hidrogeomorfològic i l'anàlisi històric, inicialment els treballs es poden basar en la cartografia existent: atles de planes geomorfològiques d'inundació (escala 1.25.000), visor de l'Inventari Nacional de Zones Inundables i cartografia de la Direcció General de Recursos Hídrics.
- **Vies de comunicació.-** Es tracta de creuar la xarxa viària amb la cartografia de zones inundables i senyalitzar aquests trams en totes dues direccions, a fi de prevenir als ciutadans perquè no s'internin en una zona de carretera inundada.

D'altra banda, haurien d'aplicar-se a aquestes infraestructures lineals, els **sistemes naturals de retenció d'aigua** (Natural Water Retention Systems), d'acord amb el que preconitza la Directiva d'Inundacions. La Comissió Europea ha publicat guies i fitxes sobre aquests temes i existeixen suficients manuals tècnics accessibles en la web del Observatori de l'Aigua de la UIB (<http://observatoriaigua.uib.es/>). I a Espanya, suficients especialistes en el tema.

Deuria així mateix **revisar-se**, el dimensionament dels **drenatges i els ponts**, perquè els dimensionaments normatius actuals, tenen escassament en compte, les característiques del clima mediterrani.

- **Planes d'inundació.**- S'ha de plantejar la **prohibició absoluta de construccions en la zona inundable**, almenys en la de període de retorn de 100 anys i en la de 500 anys, establir **normes constructives de defensa i adaptació** (per ex. altura mínima del primer forjat d'1 a 1,5 m, etc.). En les edificacions ja existents, realitzar una anàlisi econòmic i jurídic, d'un pla de **retirada estratègica** o la **possibilitat de deixar-les fora d'ordenació** i, en qualsevol cas, l'exigència d'una assegurança específica enfront de riscos d'inundació.

6. Energia i Canvi climàtic

La Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic i transició energètica, representa una passa important per a la transició energètica a les Illes però resta el seu desenvolupament i aplicació efectiva per tal de garantir una efectiva i real transició cap a un model energètic més ecològic, eficient, socialment i territorialment just i equilibrat, que impedeixi els monopolis de les grans empreses energètiques, la dependència dels combustibles fòssils i la destrucció del territori i que fomenti com a primera mesura, l'estalvi energètic real.

Com a objectius prioritaris a desenvolupar de la Llei consideram que cal:

- realitzar el Pla de Transició Energètica previst per la Llei
- impulsar el registre balear de la petjada de carboni per tal de poder implementar reducció d'emissions per a les grans indústries i empreses contaminants
- Revisió del Pla Director Sectorial Energètic que determina la planificació futura de les infraestructures energètiques
- Zonificació Territorial per la implantació d'energies renovables

Cal a més abordar, també des de la perspectiva energètica, el decreixement turístic i la contenció del creixement urbanístic i territorial, perquè d'altra manera els esforços en racionalitzar el sistema energètic seran totalment en va si no deixa d'augmentar el consum energètic en termes absoluts.

6.1. Energia

La generació de l'energia, és el segon gran sector que contribueix al canvi climàtic a Mallorca i a les Balears. L'objectiu principal és assolir al menys una reducció del 50% de les emissions de gasos d'efecte hivernacle d'aquí a 2030, en línia amb allò establert per la ciència per tal de tenir possibilitats de limitar l'escalfament global a 1,5°C.

Es proposen les següents actuacions:

- Acabar dins el 2022 la **zonificació territorial sobre renovables**, amb criteris de sostenibilitat ambiental i de promoció de l'agricultura i permetent al mateix temps assolir la generació renovable necessària per a respondre a les necessitats energètiques reals de la població.
  - **La declaració d'una moratòria** en la tramitació dels projectes de parcs fotovoltaics a sòl rústic, excepte els projectes d'autoconsum fins que s'aprovi el Pla de Transició Energètica i Canvi Climàtic, i el Plans Territorial Insulars que ha de definir les zones de desenvolupament prioritari per a la implementació de les energies renovables. Considerem que el que seria vertaderament necessari és una **SUSPENSIO** dels projectes actualment en tramitació fins a tenir una planificació efectiva de cap on volem transitar energètica i territorialment.
  - Que s'habiliti un **tràmit d'urgència per a la planificació territorial** de les zones de desenvolupament prioritari que determinin no només "on", sinó "com" feim compatibles el territori, especialment sòl rústic comú i les renovables, tal i com determina l'article 46.2 (abans esmentada) de la seva Llei de Canvi Climàtic i Transició Energètica.
  - Cada illa ha d'assumir la seva pròpia quota de renovables, és a dir, **responsabilitat insular i territorial**. Per això, la Direcció General d'Energia ha d'emetre un informe (article 46.4) quantificant les necessitats d'instal·lacions de renovables a cada illa. L'equilibri territori requerirà també que cada municipi - en la mesura de les possibilitats - assumeixi la seva pròpia quota de renovables (per exemple, a Bunyola amb els parcs previstos es generaria més del 200% del seu consum d'energia).
  - **Eliminar de la llei 14/2019, de 29 de març, de projectes industrials estratègics** de les Illes Balears, les implantacions d'energies renovables.
  - Que s'estableixi una **priorització efectiva per les centrals de producció que prevegin la seva ubicació sobre cobertes o espais degradats**, instant també en aquest sentit a fer un inventari de les superfícies susceptibles de ser cobertes per plaques fotovoltaïques i engegar mecanisme que facilitin la inversió sobre aquest tipus de cobertes, abans d'abordar el sòl rústic per facilitat, tal i com fan avui els grans inversors oportunistes. Així mateix també cal **prioritzar inversions i possibilitats de finançament que garanteixin la socialització de la producció** d'energia per garantir que avançam cap a una transició socialment justa amb un control social i democratització de les fonts de producció energètica.
- Establir **oficines de promoció de la transició energètica a tots els municipis** de més de 5.000 habitants per a que acompanyin a les persones, col·lectius i empreses locals, així com als propis municipis, que vulguin generar i/o consumir energia produïda de manera local i renovable. Aquestes oficines hauran d'estar dotades de personal suficient i amb els coneixements tècnics necessaris i hauran de ser dinamitzadores locals de canvi i no només finestretes per resoldre dubtes que algú pugui presentar.
- Prioritzar l'**ús més racional i efectiu de les energies renovables**, afavorint aquelles que permetin de manera més clara i eficient la transició energètica.
- Elaborar de manera prioritària dins el 2022 una guia/model per a que els municipis adaptin les seves normes urbanístiques a la **promoció de l'autoconsum** a dins el nucli urbà, i també per a adaptar les mesures fiscals que permetin afavorir-lo així com reduir la demanda energètica.
- Promoure de manera activa l'**eficiència energètica i l'estalvi d'energia**, incloent tantes mesures que premiïn aquest estalvi com aquelles que prohibeixin o gravin de manera clara el malbaratament d'energia (per exemple, les estufes a terrasses...).
- Promoure la **rehabilitació d'edificis i espais urbans**, per optimitzar el seu metabolisme, i utilitzar el que ja està construït, enlloc de incentivar la construcció nova.
- Impulsar la **reorientació del sector de la construcció** i empreses auxiliars cap a la rehabilitació d'edificis per garantir el dret a l'habitatge, impulsar l'eficiència energètica del parc construït i donar resposta a l'emergència climàtica i ambiental.

6.2. Adaptació: costa i litoral

El temporal va posar de manifest la vulnerabilitat de la costa enfront els **fenòmens costaners**, deguda a un urbanisme salvatge i descontrolat, que es veurà agreujada per efecte del canvi climàtic. És doncs **necessari realitzar un estudi detallat de la situació actual i un pla de retirada estratègica** a llarg termini, amb el seu corresponent estudi econòmic i jurídic.

Aquest passat mes de desembre de 2022 s'han fet efectiu el traspàs de funcions i serveis de l'Administració de l'Estat a la Comunitat Autònoma en matèria d'ordenació i gestió del litoral. L'Estat es reserva encara algunes competències i d'altres que seran concurrents amb la comunitat autònoma.

Se'ns dubte l'àmbit de la costa i el litoral serà un dels més sensibles en relació als canvis que comportarà la crisi climàtica i cal advertir polítiques que s'avancin en termes d'adaptació i des del punt de vista de previsió i responsabilitat a aquests canvis. En aquest sentit, el Ministeri va llançar al 2021 el document de "Estrategia para la protección de la costa en las Islas Baleares considerando los efectos del cambio climático". Una estratègia que haurem de veure com s'executa en els propers anys i com es gestiona des del punt de vista competencial després del traspàs.

Existeixen treballs, realitzats i en curs, sobre reculada de platges, per part de la UIB, IMEDEA (<https://imedeia.uib-csic.es/>) i SOCIB (<https://www.socib.es/?seccion=home>) i també per la Direcció General de Costas. Es tracta d'identificar les edificacions i infraestructures que puguin veure's afectades i valorar les seves possibilitats de reculada i de recuperació de la dinàmica platja-duna. És a dir, un pla de retirada estratègica a l'estil dels realitzats a França, el Regne Unit, els Estats Units, etc..

El mateix succeeix amb els penya-segats (en sentit geomorfològic i no en l'aplicat en la partió de costes, que és una aberració). Són interessants els treballs realitzats sobre morfologia dels penya-segats i punts de risc d'aquests, per especialistes de la UIB.

En aquestes zones s'ha de **prohibir la construcció a menys de 100 m** de la vora del penya-segat (geomorfològic). En les zones ja construïdes, ha d'identificar-se l'existent i el risc possible, per plantejar el corresponent pla de retirada o reubicació. **Els edificis construïts a menys de 100 m, han de declarar-se fora d'ordenació i plantejar la seva retirada** (com a exemple emblemàtic, els edificis enfront de els Malgrats, Calvià). En qualsevol cas, s'hauria d'exigir una assegurança específica enfront dels riscos costaners.

Tot l'exposat aquí sobre fenòmens costaners i a l'apartat 3.3 Cicle de l'aigua referent a la gestió d'inundacions, s'hauria d'incloure en un pla estratègic específic d'adaptació al canvi climàtic enfront de fenòmens extrems (inundacions i fenòmens costaners) i incloure les seves mesures concretes en el Pla d'Ordenació Territorial de Mallorca i les seves successives adaptacions i modificacions. I fer-ho complir.

Tenint en compte els interrogants encara per resoldre en relació al nou marc competencial i a la vista dels reptes que planteja la gestió de la costa i el litoral en els futurs escenaris climàtics, del del GOB proposam:

- En relació a la construcció d'infraestructures i manteniment de les platges
  - Evitar la construcció de passejos marítims sobre el domini públic o sobre zones naturals que confronten amb el domini públic.
  - Impulsar la política de recuperació/deconstrucció del litoral, eliminant edificacions, espigons, etc. que alteren la dinàmica litoral i degraden el paisatge.
  - No permetre la creació de platges artificials ni regeneracions artificials fonamentades en sistemes ambientalment agressius (extracció de l'arena dels fons marins, triturat de material procedent de pedreres, extracció d'altres localitats on l'arena jugui el seu paper,...). En casos de regeneració forçosa, promoure l'estudi i posada en pràctica de sistemes poc

impactants i alternatius a la regeneració de platges tal i com ja s'executa actualment en alguns casos.

- Promoure la realització d'estudis de dinàmica litoral individualitzats, per tal d'esbrinar les causes de la desaparició de l'arena de les platges en cada cas concret. Actuar directament sobre les causes de la desaparició de l'arena a la costa.
- En relació a la pressió humana a la costa
  - Determinar la capacitat de càrrega del litoral en funció dels valors de cada indret, i ordenar i limitar els usos en funció dels resultats.
  - La regulació ha d'afectar també, i de manera especial, a la presència d'embarcacions a les zones de bany i a les cales sense serveis ni canals de navegació.
  - Limitar l'accés de vehicles i cavalls a les platges i sistemes dunars que les envolten.
  - Gestionar la retirada de posidònia en funció de les determinacions del decret de protecció aprovat pel Govern de les Illes Balears.
  -

A més de tot el mencionat als darrers paràgrafs per assolir una adaptació al canvi climàtic, a la illa de Mallorca es proposen les següents propostes:

- Delimitació i restauració de **sistemes degradats**: programes de seguiment de les mesures de restauració.
- Desplegar projectes pilot de recuperació de primera **línia marítima** (regeneració de sistemes dunars, p. ex.).
- Planificació a mig-llarg plaç (10-15 anys) d'inversions a la costa per augmentar la seva resiliència: restauració sistema dunar i zones humides.
- Recolzar la capacitat i el sistema d'observació, modelització i **predicció** de fenòmens meteorològics extrems.
- A l'hora de planificar noves infraestructures al litoral s'haurà de tenir en compte la presència d'**hàbitats protegits** per la xarxa natura 2020 i espècies protegides (Directiva Hàbitats, Directiva d'aus, el Catàleg Nacional, el Catàleg Balear i el Conveni de Berna, Conveni de Barcelona).
- Impulsar Plans d'Emergència davant riscos naturals i antropogènics a les zones de costa.

7. Contaminació i residus

La generació de residus a Mallorca es situen al nivell més alt de tot l'estat espanyol amb una generació de 757 kg per persona l'any 2018, equivalent a 2,02 kg per persona i dia (Rezero, 2019). En el cas de Mallorca, i prenent com a referència les 654.000 tones de residus generades l'any 2018, s'estima que tant sols s'estan recuperant a través de la recollida selectiva un 21% dels residus d'envasos que es generen. Donat que el sistema de recollida selectiva i reciclatge d'aquests envasos es demostra ineficient, és prioritari fer incidència en la prevenció d'aquest tipus de residus d'envasos, generats especialment a través de l'acte de consum. Per altra banda, any rere any, una gran diversitat de residus acaben abandonats a l'entorn i arriben al mar, i és que des del 2004, any d'inici del servei d'embarcacions de neteja, s'han recollit més de 2.000 tones de residus al litoral, dels quals l'any 2018 quasi el 50% en pes eren residus plàstics.

Segons els darrers estudis científics, la conca del Mediterrani és un dels punts més afectats per la contaminació, especialment pels plàstics als ecosistemes marins. Les fonts d'aquest poden tenir tant un origen tant terrestre (80%) com marí (20%). No només el residus sòlids tenen un abast sobre el medi ambient, sinó que també els residus orgànics, inorgànics i perillosos. Per poder dur a terme una reducció real de la contaminació, és necessari actuar directament sobre les seves fonts i activitats que els generen.

La Unió Europea s'ha proposat reduir els residus a la mar en un 50%, i en el cas del microplàstics en un 30%. El parlament de les Illes Balears per la seva banda, va aprovar la Llei 8/2019, de 19 de febrer, de residus i sòls contaminats de les Illes Balears, amb objectius de reducció d'un 20% en la generació de residus abans de 2030 (respecte a l'any 2010), de preparació per la reutilització i reciclatge de les diferents fraccions i de reutilització d'envasos, i amb mesures i propostes concretes que cal desplegar i aplicar.

Específicament en l'article 11 de la Llei 8/2019 es fa referència a les **competències dels consells insulars** en matèria de residus on destaquen mesures com l'aplicació de programes insulars de prevenció i gestió de residus, o el tractament insularitzat de la fracció orgànica. També l'article 22 determina una sèrie de mesures que han d'adoptar les administracions de les Illes Balears amb l'objectiu d'avançar cap a major nivell de **prevenció, reutilització i disminució de la perillositat dels residus**, de les quals en destaquem:

- Promoure la venda i la compra a **granel**, sense menyscabar la seguretat alimentària i els drets dels consumidors, els béns i serveis duradors, l'ús de productes que siguin eficients en la despesa de recursos, reparables i reciclables.
- Potenciar, afavorir i regular el mercat d'**envasos retornables** així com fomentar la disminució dels que siguin d'un sol ús, especialment dels de reutilització o reciclatge difícils.
- Fomentar la implantació de sistemes i iniciatives i/o sistemes de bonificació econòmica que promoguin activitats de **reparació i reutilització**, especialment respecte dels residus d'aparells elèctrics i electrònics, roba i mobles
- Fomentar i facilitar la recuperació, classificació i reutilització dels **documents** que contenguin valor patrimonial, històric o cultural important (mapes, revistes, llibres, etc.).
- Fomentar actuacions com les descrites en els apartats anteriors mitjançant desgravacions **fiscals**, subvencions o altres mesures.
- Promoure la **recerca**, el desenvolupament i l'ús de tècniques ecològiques racionals i de tècniques de disseny de productes que impliquin una reducció de l'impacte ambiental i de la generació de residus.
- Establir objectius **qualitatius** en la producció de residus.
- Incorporar criteris de prevenció en els procediments de **contractació pública**.
- Incorporar en les **ordenances municipals mesures de prevenció** i minimització de l'abandonament de residus a la costa, com les lloques de tabac, envasos, objectes oxidats i altres d'ús habitual en les platges.
- Fomentar l'ús de **productes d'higiene femenina reutilitzables** i/o biodegradables.

- Foment de la **reutilització i valorització** interna i externa dels residus a les **empreses**, procurant-ne la transformació en subproductes.
- Promoció de la creació d'una **borsa de subproductes**.
- Foment i subvenció d'**activitats** per declarar la **fi de condició de residu**.
- Elaboració d'una **norma reguladora** per a la promoció de la **compra verda**, de compliment obligat per a les administracions públiques.
- Priorització de la **compra pública de productes reutilitzables i/o reciclats**, que s'haurà de tenir en compte obligatòriament en els concursos públics de licitació.
- Aprovar un **reglament per a la prevenció dels residus generats en esdeveniments públics**.

A part del desplegament de les **propostes** contemplades en l'articulat de la Llei Balear de Residus, es considera també **imprescindible**:

- Avançar en la **desmaterialització i descarbonització de l'economia** impulsant la transformació dels productes en serveis (servitització).
- Definir i aplicar una nova distribució de **responsabilitats**: productors de productes (producció, importació, distribució), gestors, consumidors, ciutadania i municipis amb una distribució justa dels costos i la internalització dels impactes ambientals i social en els productes.
- **Regular i penalitzar** la producció, distribució i consum de **productes perjudicials** per a la salut humana i dels ecosistemes.
- Fomentar la **reparació i la preparació per la reutilització** per allargar la vida útil de productes i materials.
- **Prevenir el malbaratament alimentari** (donant compliment a l'objectiu de l'ONU de reducció del 50% per al 2030), preveure sistemes de **redistribució d'excedents** i en última instància, de **compostatge d'aquests**.
- Assolir un alt percentatge de recollida de la **fracció orgànica de qualitat** (màxim 10% en pes d'impropis) i promoure la creació de **plantes descentralitzades de compostatge** i de sistemes de compostatge **domèstic i comunitari**.
- **Fomentar la implantació de models de recollida de residus municipals d'alta eficiència** (porta a porta, contenidors intel·ligents, pagament per generació).
- Fer complir la **responsabilitat ampliada del productor** (per envasos lleugers, vidre, piles, aparells electrònics, càpsules i nous fluxos de residus com p.ex. el tèxtil, contemplats a la nova llei estatal de residus).
- Incentivar l'establiment de **sistemes de dipòsit, devolució i retorn (SDDR)** per als productes i envasos posats al mercat, per fomentar la seva recuperació, reciclatge i reutilització.
- Aplicar mesures i **fiscalitat ambiental finalista** als productes de curta durada, d'obsolescència programada i els envasos d'un sol ús amb l'aplicació del principi de responsabilitat ampliada del productor.
- Promoure la **venda a granel i en envasos retornables i reutilitzables**, com a valor afegit a la sostenibilitat dels productes locals i ecològics.
- Introduir **mesures de prevenció qualitativa de residus i de la seva toxicitat**
- **Reduir el tractament finalista** dels residus.

Finalment, i per **prevenir la contaminació litoral i marina**, es proposa que:

- Tots els **ports** disposin de **punts de recollida selectiva** dels residus pels diferents usuaris i de manuals de bones pràctiques en relació a la recollida i gestió del residu a la mar.
- Als ports pesquers s'habilitin **punts verds** on es puguin recollir els arts de pesca en desús per un tractament i reciclatge adient, possibilitant la creació de nous productes o nous arts de pesca a partir d'aquests.

- Es desenvolupi la tecnologia a les **plantes de depuració** per crear sistemes de filtracions que retinguin els **microplàstics i microfibras** de les aigües depurades.
- Es faci la recollida i seguiment de **residus flotants a la mar** amb un sistema de neteja litoral anual (no de maig a octubre com ara (sistema d'ABAQUA).
- S'impulsi un pla de **cooperació amb països i regions del mediterrani** per la lluita contra la contaminació marina, especialment la contaminació per plàstics.

8. Transport

El transport és la principal font d'emissions de Mallorca i de les Illes Balears i per això és cabdal afrontar la disminució d'emissions d'aquest sector en la propera dècada.

8.1. Transport terrestre.

Cal revisar conjuntament i amb una visió integral de la mobilitat, tots els instruments normatius i de planejament que afecten diferents aspectes de la mobilitat i que encara a dia d'avui, es segueixen gestionant com a qüestions inconnexes i diferenciades: carreteres, mobilitat de persones i mercaderies, transport turístic, vies municipals, transport públic. La dispersió competencial i la inexistència d'un criteri unificat que prioritzi la racionalitat de l'ús del transport, l'oferta de transport públic i la no construcció de noves infraestructures, ens aboquen a escenaris insostenibles ambiental i territorialment. També cal tenir en compte que la política de mobilitat forma part de les polítiques d'ordenació territorial. Per això han d'estar harmonitzades les polítiques de disseny territorial amb les d'administració de la mobilitat en el seu conjunt (en els tres àmbits físics: terra, mar i aire).

Per això, proposam els següents punts, en termes generals:

- Fer un pla de mobilitat integral de l'illa de Mallorca, prioritant el transport públic, la mobilitat sostenible i desfossilitzada, i l'equilibri ecològic i paisatgístic. Un pla basat en 3 eixos:
  - Concebre Mallorca com un sector de mobilitat únic, deixant enrere la percepció dividida per municipis. Això implica que les **frequències del transport interurbà** s'han de multiplicar. Amb una espera màxima de 15 minuts per a municipis de més de 20.000 habitants i de 30 minuts pels municipis de menys de 20.000 habitants.
  - **Estendre** la xarxa de **transport públic**:
    - **de ferrocarril**:
      - Acabant la projectada línia del tren de llevant
      - Fent una línia Andratx-Calvià-Palma
      - Fent una línia Palma-Llucmajor-Campos-Santanyí-Felanitx-Manacor
    - **d'autobús**:
      - amb major interconnexió entre municipis, impulsant línies trasversals que no hagin de passar per Palma
  - **Limitar** l'ús del **transport privat**:
    - Peatonitzant zones a l'interior dels municipis.
    - Creant parkings dissuasoris a l'exterior dels municipis, ben connectats amb els centres d'aquests i amb els nusos de transport públic.
    - Establint una xarxa de camins peatonals i de vies ciclistes (segregades) entre tots els municipis i, de manera prioritària, entre els nuclis urbans i els nusos de transport públic

(per exemple, entre Alaró i l'estació de Tren) i entre els nuclis urbans i els grans nuclis de feina (per exemple entre Esporles i la UIB o entre Bunyola i la UIB).

- Reorientant les infraestructures viàries des del cotxe privat cap al transport públic o amb mitjans alternatius:
  - Reservant carrils VAO exclusius per a transport públic en les carreteres existents (sense augmentar els carrils, implicant una reducció real dels carrils per al transport privat).
  - Fent inventari de les vies existents per comunicar diferents nuclis i municipis, i reservar-ne una part per a les bicicletes i altres mitjans de mobilitat personal no contaminants.
  - Dissenyar un Pla de Transport amb un calendari programat de reducció tant del nombre de vehicles com de desplaçaments privats
  - Limitació del nombre de cotxes de lloguer.
  - Implementar les ZBE als municipis de més de 50.000 habitants, tal com exigeix la Llei Espanyola de Canvi Climàtic.
- Descartar definitivament l'actual Pla de Carreteres
- Fer un pla de d'estudi i desmantellament d'aquelles infraestructures obsoletes, cares de mantenir i impactants que impedeixen el desenvolupament d'un pla de mobilitat adaptat a les necessitats sostenibles del futur.
- Condicionar els creixements i llicències urbanístiques i/o residencials a l'impacte de mobilitat que suposarien.

8.2. Transport aeri

Es tracta d'un sector que genera un enorme volum d'emissions, no només de manera directa (pels avions) sinó també indirecta (durant l'estada dels turistes: per portar tots els bens que consumeixen, per proporcionar-los energia, per tractar els seus residus, etc...). Per això, es considera que és essencial:

- Reduir i augmentar la qualitat de la oferta turística existent a l'illa a través de la **reducció del número de places** i amb una major inspecció i sanció de la oferta il·legal. Treballar amb la Comunitat Autònoma i l'Estat perquè AENA prengui les mesures necessàries per reduir el número de vols i visitants com a conseqüència de la reducció de la oferta.
- Promoure activament altres sectors econòmics que permetin donar ocupació i generar benestar a bona part de la població que avui treballa en el turisme. En aquest sentit, cal **paralitzar cautelament tots els instruments de planificació d'infraestructures de transport -turístic** - i no permetre ni avalar cap ampliació d'operativitat i vols a l'aeroport de Palma. Cal reclamar de forma decidida la competència en gestió de d'aquestes infraestructures com a principals portes d'entrada de turistes.
- Prohibir els vols privats.

8.3. Transport marítim

És un altre dels grans sectors emissors de gasos d'efecte hivernacle però que a més contribueix de manera greu a la contaminació de l'aire a nivell local, es proposen les mesures següents:

- D'aquí a 2030 totes les **embarcacions** que arribin als ports de Mallorca han de ser d'**emissions zero** (amb bateries, hidrogen, solar, eòlica, etc...).
- **Reduir el nombre d'embarcacions privades** per tal de reduir la pressió i la degradació de les praderies de posidònia, que son els principals embornals de carboni de les Illes Balears i per tant fonamentals per a la lluita contra el canvi climàtic (entre molts altres beneficis).

- Ús d'**embarcacions solars** al transport marítim de les reserves i parcs naturals, als vigilants de les reserves marines, vigilants i cobrament de fondeigs.
- **Reducció de taxes/amarres** disponibles per embarcacions neutres, i augmentar la taxa a les embarcacions de luxe, que compensi aquesta bonificació
- Capacitat de càrrega als port en funció de indicadors i pressions ambientals: consum d'aigua i energia, figures de protecció (zones ZEPA, LIC...).
- Els ports juguen un paper clau per arribar a una neutralitat climàtica i haurien de ser centres models de la economia blava: digitalització dels espais, eficiència energètica, generadors d'energia solar i eòlica.
- Pla específic d'ordenació del espai marítim per les Illes Balears.
- Reclamar la gestió dels ports de Palma, Eivissa i Maó pel Govern de les Illes Balears.

9. Educació per a la transformació social

Una de les disputes essencial en aquests temps de canvis és el canvi cultural que es requereix per poder abordar-los. En aquest sentit calen polítiques actives adreçades a aquest canvi de cultura del consum i la individualitat, posant en el centre l'assumpció de la inter i la ecodependència que necessitam respectar per poder donar continuïtat a la vida en un territori insular fràgil i limitat. Per això, entre moltes altres coses, cal:

- Promoure i incorporar l'educació ambiental de forma transversal en tots els àmbits d'actuació, per incidir en el model de desenvolupament, en hàbits i criteris de consum, en la perspectiva de gènere i en la participació
- Promoure la coresponsabilitat social (de persones i institucions) en els treballs necessaris per al manteniment de la vida, com ara les cures
- Fomentar i donar suport a processos d'autogestió de la ciutadania, promovent processos de participació i empoderament social en pro de nous models de governança realment inclusius i democràtics i respectuosos amb el medi ambient
- Difondre les propostes decreixentistes, del bon viure, del moviment en transició, el ecofeminisme i l'enfocament de la permacultura com a alternatives al sistema actual
- Promoure la cobertura de les necessitats bàsiques d'una manera ecològicament sostenible i socialment justa a través de la investigació i posada en pràctica d'alternatives col·lectives
- Establir normes de control publicitari

És imprescindible incloure l'emergència climàtica i ambiental en el **sistema educatiu**. La crisi ambiental del moment ha de ser present a l'aula i al dia a dia de cada un dels alumnes, d'acord amb la demanda dels moviments ecologistes de no amagar la veritat sobre aquestes amenaces. Per entendre i compartir aquesta preocupació els alumnes han de ser conscients i sentir que formen part de la natura i que les seves actuacions repercuteixen al medi ambient. La qüestió ha de ser tractada de manera transversal: no és un contingut circumscrit a les àrees "de ciències". Cal parlar-ne de manera adequada a cada etapa educativa, i posant l'èmfasi en les alternatives. Cal també fer entendre el lligam entre les dinàmiques globals i les locals. La millor manera de fer present l'emergència ambiental a l'ensenyament és:

- Cal un programa massiu de **formació del professorat** en matèria d'emergència ambiental i climàtica, que inclogui tant formació en els aspectes científics com en les seves implicacions socials. Aquesta formació també ha de proporcionar al professorat recursos metodològics sobre com portar la qüestió a l'aula als alumnes. Aquest primer punt és fonamental per poder seguir treballant els següents.
- Perquè l'alumnat sigui conscient i entengui que l'emergència climàtica i ambiental depèn de les nostres accions individuals i compartides com a societat, és molt important que hi hagi **un treball**

- de fons fora de l'aula, en contacte amb l'entorn** del centre escolar, a la natura i que puguin observar els impactes positius i negatius que nosaltres exercim sobre l'entorn.
- Incorporar una **competència ecosocial** a l'escola que no deslligui els aspectes purament científics de la crisi de les seves implicacions socials i econòmiques. Cal partir de la idea que el planeta és finit i que s'han de repartir els recursos disponibles de manera justa entre els pobles i entre les generacions.
  - S'ha de millorar molt la **gestió ambiental dels centres** educatius de tots els nivells, amb un nou impuls als programes d'aspectes com estalvi energètic, estalvi d'aigua, minimització de residus, eliminació de plàstics, solarització, etc. Hi han de col.laborar les administracions ambiental i educativa. A més, és important que l'alumnat formi part i participi d'aquesta gestió i no sigui merament una qüestió d'implementació de directrius des de coordinació i manteniment del centre.
  -
  - Cal motivar l'alumnat a fer canvis en la seva vida quotidiana cercant alternatives que estiguin més en equilibri amb el medi. Impulsant projectes des del centre i acompanyant a l'alumnat en el seguiment d'aquests canvis en el seu dia dia i en la seva vida.
  - **Fomentar els estudis** relacionats amb el medi ambient: ciències de la mar, ciències ambientals, biotecnòloga, nàutica...

**Grup Balear d'Ornitologia
i Defensa de la Naturalesa**

C/ Manuel Sanchís Guarner, 10
07004 Palma
T +34 971 49 60 60
F +34 971 49 60 78
info@gobmallorca.com
www.gobmallorca.com

